

Мр Рената Агостини ¹
au.unibl.org

МЕЂУНАРОДНИ СУСРЕТИ ПОЗОРИШНИХ ШКОЛА ДРАМСКИХ УМЈЕТНОСТИ (СТАНИСЛАВСКИ ПОЧЕТАК СТАНИСЛАВСКИЈ НАЧАЛО)

Сажетак: Московски државни инстџиџуџџ џозоришних умјетностџџ ГИТИС орџанизује сваке џодине Међународни стџудентски фестџивал џозоришних умјетностџџ Стџаниславски. Почетџак (Стџаниславскиџ. Начало). Фестџивал окуџља еминентџне џозоришне школе Русије, као и школе које у џтрадиџиџи образовања џлумаца џеђују рад џо Систџему Стџаниславскоџ. Академија умјетностџџ Универзџџетџџа у Бањој Луџи је четџири џодине учесник фестџивала. Ова фестџивалска џпракса је од изузетџноџ значаја за размјену искустџава, различџџџџ џрисџуџџа, методџа и џтехнике у одуџи џлумаца, како за стџудентџе, џџако и за џедаџџџе различџџџџ земаља.

Кључне ријечи: ГИТИС, међународни фестџивал, џлумаџи, методџе одуџе.

ГИТИС

Руски државни институт позо-
ришних умјетности ГИТИС (**Рос-
сийский институт театрального
искусства**– ГИТИС) једна је од

најпрестижнијџџ школа драмских
умјетности у земљи и иностран-
ству са традиџиџом дугом 140 го-
дина. Истџоријат ГИТИС– а датира
од 22. октобра 1878. године, ка-

¹ renata.agostini@au.unibl.org

да је званично отворена приватна Музичко– позоришна школа (Музыкально– драматическое училище) под руководством диригента и пијанисте П. А. Шостаковског (Пётр Адамович Шостаковский). Први предавачи су били уједно и глумци *Малої театра* (Малый театр)– А. И. Јужин (Александр Иванович Южин) и О. А. Правдин (Осип Андреевич Правдин). Период од 1891. до 1901. особен је по раду педагога В. И. Немировича Данченка (*Владимир Иванович Немирович– Данченко*). Његов рад у овој институцији сматра се почетком руске школе психолошког театра. Најдаровитији ученици Немирович– Данченка: О. Книпер– **Чехова** (Ольга Леонардовна Книппер– Чехова), В. Е. Мејерхолд (Всеволод Эмильевич Мейерхолд) и И. М. Москвин (Иван Михайлович Москвин), заједно са трупом глумца, предвођени К. С. Станиславским (Константин Сергеевич Станиславский), чине прву глумачку трупу (1898. године) новооснованог *Московскої художественної театра*, данашњег МХАТ–а.

У својој реорганизацији, школа је више пута мијењала називе, да би, 1922. године, спајањем *Државної инстџитиуџа музичке драме* (Государственный институт музыкальной драмы) и позоришних државних школа под руководством Мејерхолда (Государственные выс-

шие театральные мастерские), прерасла у *Руски државни инстџитиуџи џозоришних умјетности* (Государственный институт театрального искусства– ГИТИС) (Турчин, 2013). Данас се на ГИТИС– у професионално едукују студенти на факултетима за: глуму, режију, музичко позориште, балет, естраду, театрологију, продукцију и сценографију. У оквиру осам факулета дјелује деветнаест засебних катедри за: глуму, позоришну режију, циркуску режију, режију и глуму музичког позоришта, технику гласа, историју позоришта Русије, историју свјетске драме и позоришта, кореографију, естраду, продукцију и менаџмент, сценографију, сценски говор, савремену кореографију и сценски плес, сценску пластику, историју и филозофију, историју и теорију музике и музичко– **сценских умјетности, ликовну умјетност, за иностране језике и Јонеско– ГИТИС катедру.**

Станиславски. Почетак

Почетак међусобне сарадње између ГИТИС–а и Академије умјетности Универзитета у Бањој Луци, настаје потписивањем првог заједничког споразума. Овој сарадњи претходи долазак Елене Трепетове Костић, једне од најбољих руских студенткиња у класи Владимира Алексејевича Андрејева (*Андреев Владимир Алексеевич*), на

Академију умјетности Универзитета у Бањој Луци. Првакиња МХАТ-а, Трепетова-Костић, је 1999. године почела са педагошким радом на бањалучкој Академији, преносећи студентима Српске искуства руске школе психолошког театра. Остварила је и прве конекције Академије умјетности са ГИТИС-ом. У прољеће 2001. професор Андрејев је из Москве дошао у Бању Луку по позиву да одржи тродневне радионице глуме. У децембру те исте године, заједно са шефом драмског одсјека Академије умјетности, проф. др Миљком Шиндићем, Трепетова је одвела класу треће године глуме на студијско путовање у Москву (Студенти: Даница Тодоровић, Дијана Шкондрић, Рената Шарац, Љубиша Савановић, Слободан Перишић, Даниел Ковачевић и Сагор Мешковић). Тада је званично проф. др Миљко Шиндић потписао први споразум о сарадњи са ректорком ГИТИС-а, Марином Хмељницком (Марина Хмељницкая). У десетодневном боравку у Москви, студенти су имали прилику да похађају заједничке часове глуме, сценског покрета, технике гласа, балета и дикције, као и да погледају представе водећих московских позоришта. Руски студенти и педагози су узвратили радну посјету Бањој Луци у прољеће 2002., након чега је настало затишје, махом због финансијски неповољних ус-

лова. У априлу 2015. год., декан Академије умјетности, проф. др Лука Кеџман, заједно са Трепетовом-Костић иницирао је обнову сарадње, сматрајући да је она од посебног значаја за развој Академије умјетности и културе у Републици Српској. То је резултовало да ректор Универзитета у Бањој Луци, проф. др Станко Станић и ректор ГИТИС-а, Карина Мелик-Пашајева (Карина Леоновна Мелик-Пашаева), 27.4.2015. године потпишу споразум о обнови сарадње у оквиру посјете трећем међународном фестивалу *Стјаниславски. Почейтак*.

Концепција фестивала је замишљена као смотра најзначајнијих позоришних школа Русије и иностранства, које у свом програму образовања глумца његују *Систем* Станиславског. Иако није такмичарског карактера, пракса је да се обавезно дискутује о свакој представи и методама рада позоришних школа понаособ. На трећем фестивалу, 27. до 30.4. 2015. учествовали су студенти и педагози следећих шест одабраних школа: ГИТИС, *Виши позоришни инстџитут М. С. Шейкина* (Высшее театральное училище, институт им. М. С. Щепкина), *Сверуски државни инстџитут кинематографије С. А. Герасимова* (Всероссийский государственный институт кинематографии имени С. А. Герасимова (ВГИК)), *Позоришни инстџитут Бориса Шукина* (Теа-

тралњни институт имени *Бориса Шукина*), *Школа сџудија МХАТ* (*Школа– студия МХАТ*) и *Академија умјетности* Универзитета у Бањој Луци. Четири студента четврте године глуме предвођени шефом класе, проф. Еленом Трепетовом–Костић и проф. сценског покрета мр Ренатом Агостини, извели су колаж представу *Анџичка ѿрагедија и француска комедија*. Програм су чиниле сцене из трагедија Еурипида (*Тројанке и Медеја*), Софокла (*Анџиона*), након чега је руска публика имала прилику да види *Сџилске вјежбе*, Р. Кеноа. Тридесетак различитих ликова приказаних на сцени у жанровима трагедије и комедије, у изведби четири студента АУБЛ (Наташа Рачић, Смиљана Маринковић, Марина Пијетловић и Иван Перковић), изазвали су дуге аплаузе изузетно захтијевне руске публике. Студенти и професори су имали прилику да упореде радове и приступе у образовању глумца. Језичка баријера није ометала гледање и разумијевање представа, будући да су све у основи рађене по *Сисџему*. К. С. Станиславски је, тумачећи циљеве *Сисџема* забиљежио: “Мој циљ је да вас натјерам да из самог себе изнова градите живог човјека. Материјал за његову душу не смије бити узет однекуд са стране, већ из самог себе, из сопствених емоционалних и других успоме-

на, оних које сте сами доживјели и проживјели у стварности, из унутрашњих, суштинских елемената ваших хтијења подударних са емоцијама, хтијењима и жељама лика који играју” (Станиславски, 1982: 211). За све школе учеснице, *Сисџем* Станиславског представља азбуку позоришне дјелатности и едукације будућих професионалних глумаца. Уз тачне и прецизне радње у *даџим околностима* комада, „*ѿроживљавање* помаже глумцу да испуни основну сврху позоришне умјетности која се састоји: у стварању живог људског духа улоге и у предавању тога живота на позорници у умјетничком облику” (Станиславски, 1996: 26). Станиславски је сматрао да је *Сисџем* једнак за све људе без обзира на нацију, боју коже, јер је и у својој суштини органска, људска природа једнака за све. *Сисџем* представља основу на чијим темељима се заснивају ове школе, али и нови правци у глумачкој сценској умјетности. Изузетан допринос у образовању глумца дао је и В. Е. Мејерхољд, који је поставио специфичне биомеханичке вјежбе како би се што боље усавршио комплексан инструмент за рад глумца његово тијело. Физичка спремност студената свих присутних школа била је на завидном нивоу. То је очекивана чињеница уколико узмемо у обзир планове и програме

којима је предвиђен већи фонд часова на предметима који његују покрет (сценски покрет и пластика, акробатика, мачевање, жонглерство, ритмика, балет, сценске борбе, сценске игре), али и велики избор кандидата на пријемним испитима (четвороцифрен број), те је одлична стартна селекција којом се бирају кандидати са најбољим тјелесним и осталим предиспозицијама за глумачку професију.

Следеће године је услиједио позив за четврти фестивал *Стијаниславски. Почетак*, од 5. до 8. априла, 2016. године. Руски домаћини, на основу оцијена виђеног прошлогодишњег програма, указаше ту част да студенти Академије умјетности заједно са њима отворе четврти међународни фестивал. Учествовало је укупно седам школа: ГИТИС, Академија умјетности (УНИБЛ), *Сверуски државни инстџијуџи кинематографије С. А. Герасимова* (ВГИК), *Драмска школа Конзерватџоријума у Аџини* (*Δραματική Σχολή Ωδείου Αθηνών*), *Позоришни инстџијуџи Бориса Шукина*, *Виши позоришни инстџијуџи М. С. Шейкина*, и *Руски државни инстџијуџи сценских умјетности* из Санкт- **Петербурга** (*Российский государственный институт сценических искусств, Санкт- Петербург*). ГИТИС је представљен радом свих осам факултета, након чега је било потпу-

но јасно зашто су водећа школа позоришне умјетности Русије. Представљене су и методе обуке студената за естраду, као и за глуму у циркусу. У виђеним сценским пасажима изражен је дисциплинован рад на балансу, координацији, ритму, флексибилности, и освијешћености тјелесног центра у неравнотежним положајима, са и без сценских реквизита. Ефектним драмским сценама представили су се и студенти *Шейкинској инстџијуџи*. Специфика програма ове школе је у томе што посебно његују дикцију и технику гласа на Катедри за радио- драму, те студенти имају беспријекорно постављен гласовни апарат, изражен слух и ритам. Ова школа је најстарије позоришно училиште у Москви (званично основана од стране цара Александра I, 28. децембра 1809. године). Студенти *Драмске школе Конзерватџоријума у Аџини*, извели су импровизовану представу, насталу на основу текстова грчких трагедија. Уз интерактивно учешће студената осталих школа, Грци су демонстрирали спој изворног текста и савременог експерименталног извођачког приступа. Санкт- Петербуршка школа датира од 1779. године, дакле основана је прије 239 година, што говори о руској култури и традицији образовања глумаца за сценске умјетности. Ова школа посједује и

Факултет за луткарство и Естрадни факултет. У методама обуке посебна пажња се придаје вјежбама које укључују паралелне пјевачке и плесне, кореографске елементе уз правилну технику дисања. Студенти друге године глуме у класи Трепетове– Костић приредили су представу *Умјетности имитације* (Студенти: Наташа Остојић, Кристина Шиканић, Леа Секулић, Катарина Сарић, Теодора Рајчевић, Милан Димић, Сенад Милановић, Лазар Петровић, Дарко Стојић, Димитрије Вокић и Рајко Вуковић. Овај сценски колаж је обухватао школске задатке глуме, сценског покрета, плеса и технике гласа, од имитације до креације грађења лика, а чиниле су га: животиње, сликарство, имитације, музичке имитације, као и импровизација старачког дома. Како је прихваћен програм најбоље илуструје захвалница ректорке ГИТИС–а, Карине Мелик– Пашајеве, у којој истиче да су „студенти показали добру школу припреме глумаца у динамици, како и налажу пропозиције фестивала, што је пропраћено високим оцјенама стручњака, као и одушевљењем гледалаца и осталих учесника фестивала“ (Прилог 1). У оквиру фестивала, студенти су похађали и час мачевања на ГИТИС–у. **Одлични услови за рад (опремљеност десетак сцена за играње, велики број учионица)**

као и посједовање адекватне мачевалачке опреме, оправдани су разлози су да овај институт броји више годишњих фестивала, међу којима је и међународни фестивал *Сребрни мач* (Серебряная шпага).

Пети међународни студентски фестивал *Стиваниславски. Почетак* (24. до 27. 4. 2017.) окупља следеће школе: ГИТИС, *Руски државни институт сценских умјетности Санкт– Петербурџ*, ВГИК, кинеска *Централна академија драме из Пекинга (中央戏剧学院)*, *Академија умјетности (УНИБЛ)*, *Позоришни институт Бориса Шукина*, *Виши позоришни институт М. С. Шейкина*. Студенти друге године глуме бањалучке Академије умјетности у класи доцента Велимира Бланића, ма и асистента Смиљане Маринковић, извели су представу *Коло животиња*, сачињену из пет сцена којима је представљена традиција српског народа: рођење, Божић, свадба, крсна слава и сахрана (Студенти: Милица Глоговац, Надежда Костић, Александра Плахин, Бојана Супић, Огњен Тодоровић, Мирослав Синкић, Марко Радојевић и Петар Миљуш) . Поред одгледаних фестивалских представа, студенти су имали прилику да похађају заједничке часове сценских игара, као и да науче балетске елементе кореографије ГИТИС– ове студентске представе *Сан љетне ноћи*, В. Шекспира. Спознали су методе ра-

да руских педагога, као и важност тјелесне припреме у предизражајној фази рада. Имали су прилику да освојесте шта значи владање елементима унутрашње психотехнике глумца на основу учења које су поставили Станиславски и Немирович– Данченко. Такође су присуствовали заједничком часу којег су одржали педагози из Пекинга, демонстрирајући специфичности гласовних и тјелесних техника у кинеској традицији обуке глумаца. Специфичност свих руских школа на овом фестивалу је и у изузетном поштовању драмског текста као књижевне форме, и поштовању аутора, што се на нашим просторима често доводи у питање, било да се ради о текстовима студентских представа или у раду професионалних позоришта.

Шести међународни студентски фестивал *Станиславски. Почетак*, одржан је 23. до 26. априла, 2018. године. Учествовали су студенти и педагози следећих одабраних школа: ГИТИС као домаћин, *Руски државни инститорски сценских умјетности* (Санкт– Петербург), *Академија умјетности* (УНИБЛ) *Централна академија драме* (Пекинг, Кина), ВГИК, *Виши позоришни инститорски М. С. Шейкина. Позоришни инститорски Бориса Шукина, Школа сценских умјетности Беи*– Зви из Израела (יבצ חיב). *Беи*– Зви је највећа,

најпрестижнија и најстарија школа сценских умјетности у Израелу, под покровитељством Министарства просвјете и културе и општине Рамат Ган. Трогодишње студије глуме конципиране су тако да прве двије године чини комбинација практичних и теоријских предмета усмјерених ка развијању чврсте основе у глуми, гласу и покрету, док трећа подразумева завршни рад у виду цјеловечерње представе. Студенти друге године глуме баљалучке Академије умјетности у класи проф. Жељка Митровића и студенткиња треће године позоришне режије у класи проф. Ненада Бојића, извели су одабране сцене комада *Галеб*, А. П. Чехова, као и сцене комедија *Госпођа министарка* и *Сумњиво лице*, Б. Нушића (Студенти: Драгана Илић, Ивана Кањуга, Јелена Јандрић, Анандо Ченић, Немања Бајић, Светозар Бабић, Дује Мартинић, Александар Стевановић и Соња Јовандић). Студенти су похађали и радионицу, мастер– клас *Уознавање са традиционалним позориштем Кине*, коју су одржали проф. Джао Јонгвеј и његов дугогодишњи сарадник, асистент Джао Јонгдун. Изложили су на сцену старе традиционалне костиме пекиншке опере, копља и мачеве. Осврт на ову радионицу дали су студенти АУБЛ: „Кинески професори су нам показали различите позиције, ставове и специфичан ход

који се користи на сцени, за који је потребан посебан напор мишића и прецизност. У свом извођењу користе сценске знакове и симболе кроз покрет, поштујући ритам који их у позадини прати. У пекиншкој опери највише је заступљена акробатика јер глумци улазе у опасне равнотеже да би приказали вјеродостојну, стилизовану борбу. Приказан нам је и сам процес облачења костима за представу. Изузетно тешка тканина, са много додатака, раскошног изгледа, веома непријатна за ношење, те захтијева од глумца додатан напор и концентрацију. Сваки дјелић костима је до крајњих граница затегнут толико да, да би глумац извршио све физички захтијевне радње на сцени и притом се изборио са тешким, затегнутим костимом, потребно је да стабилизује дисање и да се максимално концентрише на тијело које му је основни инструмент за рад. Са својим асистентом са којим игра на сцени више од 40 година извео је неколико сценских приказа. Између њих као колега, види се неизмјерно поштовање и узајамно разумијевање и толеранција, што се одражава и на њихову изузетно дисциплиновану игру“.

Закључак

Међународни руски студентски позоришни фестивал *Стијаниславски. Почетак*, је прилика да позоришне школе демонстрирају

и упореде стваралачке процесе, различите приступе, методе и технике, па и филозофије земаља у којима живе и дјелују. У посљедње четири године колико Академија умјетности Универзитета у Бањој Луци узима учешће на овом престижном фестивалу, евидентно је опште запажање главних одлика које красе руске позоришне школе са дугом историјом и традицијом. Високу котираност свјетског ранга у методама обуке глумаца постижу беспријекорном дисциплином и посвећеношћу, поштовањем педагога и колега, пожртвованим односом ка раду, константним образовањем на личном плану, укоријењеном културном и позоришном етиком, као и спремношћу да истражују и друге методе рада. Захваљујући овом фестивалу, студенти и педагози Академије умјетности као најмлађе школе учеснице фестивала (20 година постојања), имају прилику да прошире видике и размијене искуства на пољу образовања глумаца у сарадњи са водећим театарским образовним институцијама Русије. На тај начин имају прилику и да утичу на будућност драмског стваралаштва и културе у Републици Српској.

Литература

Станиславски, Константин Сергејевич, *Систѐм*, Скрипта интернационал и Академија уметности, Београд, 1996.

Станиславский, Константин Сергеевич, *Об искусстве театра*, ВТО, Москва, 1982.

Турчин, Владимир Михайлович. *ГИТИС в истории и лицах. Российский университет театрального искусства – ГИТИС: Москва, 2013.*

INTERNATIONAL CONVENTION OF THEATRE SCHOOLS OF DRAMA ARTS AT THE RUSSIAN THEATRICAL FESTIVAL “СТАНИСЛАВСКИЙ. НАЧАЛО”

Summary: *The Moscow State Institute of Theatrical Arts GITIS every year organises an International Student Festival of Theatrical Arts “СТАНИСЛАВСКИЙ. НАЧАЛО” (Stanislavski.Beginning). The festival gathers eminent theatre schools in Russia, as well as international schools whose actors practice the work of the Stanislavski System. The Stanislavski System is a key segment for the Academy of Arts of the University of Banja Luka to become a participant of the festival for the fourth time. This festival is of great importance for the exchange of experiences, different approaches, methods and techniques in the training of actors, both for students and teachers from different countries.*

Key words: *GITIS, international festival, actor, methods of training.*

МИНИСТЕРСТВО КУЛЬТУРЫ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
федеральное государственное бюджетное образовательное учреждение
высшего образования
«РОССИЙСКИЙ ИНСТИТУТ ТЕАТРАЛЬНОГО ИСКУССТВА—ГИТИС»
(РОССИЙСКИЙ ИНСТИТУТ ТЕАТРАЛЬНОГО ИСКУССТВА—ГИТИС)

125000, г. Москва, Малый Косцовский переулок, д. 6, тел.: (495) 690-04-11, факс: (495) 690-32-26,
http://www.gitis.net, e-mail: info@gitis.net

07.04.2016. № 1-2-268

№ _____ от _____

Министарство културе Руске Федерације
"РУСКИ ДРЖАВНИ ИНСТИТУТ ПОЗОРИШНЕ
УМЈЕТНОСТИ – ГИТИС"

07.04.2016.g № 1-2-268

Российский институт театрального искусства – ГИТИС выражает благодарность студентам и преподавателям Академии искусств Университета в Бане – Луке (Республика Сербская), которые второй раз принимают участие в международном студенческом фестивале театрального искусства «Станиславски Началом», организованном ГИТИСом в Москве.

Студенты показали хорошую школу подготовки актеров в динамике, что соответствует формату фестиваля, получили хорошие отзывы преподавателей и восторженный прием зрителей и участников фестиваля.

Пользуясь возможностью поблагодарить руководство Университета и лично господ ректора Станку Станићу и декана Луку Кесмана и выразить надежду на дальнейшее плодотворное и долгосрочное сотрудничество.

С дубоком уважењем,

Ректор

К.Л.Мелик-Пашаева

Руски државни институт позоришне умјетности – ГИТИС изражава захвалност студентима и професорима Академије умјетности Универзитета у Бањој Луци (Република Српска), који су по други пут учествовали на московском међународном студентском фестивалу позоришне умјетности "Станиславски.Почетак", у организацији ГИТИСА.

Студенти су показали добру школу припреме глумача у динамичи, како и налажу пропозиције фестивала, што је попраћено високим оцјенама стручњака као и одушевљеним гледалаца и осталих учесника фестивала.

Користим прилику да се захвалим руководству Универзитета и лично господину ректору Станку Станићу а такође и декану Луки Кеџману, изражавајући наду у наставак плодотворне и дуготрочне сарадње.

Уз дубоко уважавање,

Ректор,

К.Л.Мелик-Пашаева

Прилоџ бр.1. Захвално њисмо ректjора, К. Л. Мелик- Пашаеве